

Datum
2019-11-01
Vår referens
Gunvor Borre
Utredningssekreterare
gunvor.borre@malmo.se

Tjänsteskrivelse

Motion av Stefana Hoti (MP) om att stoppa användandet av barn som tolkar GRF-2019-18256

Sammanfattning

Grundskolenämnden har fått i uppdrag att lämna ett yttrande gällande en motion från Stefana Hoti (MP), om att stoppa användandet av barn som tolkar. Grundskoleförvaltningen delar uppfattningen att användandet av barn för tolkuppdrag ska motverkas. I motionen föreslås bland annat en kartläggning av omfattningen, utarbetande av en handlingsplan för att införa ett förbud mot barntolkning, översyn av befintlig information och framställning av målgruppsanpassat material. Enligt grundskoleförvaltningens bedömning finns det redan idag strukturer, rutiner och planer för att säkerställa att barn inte används som tolkar i grundskolan. Grundskoleförvaltningen avstår från att yttra sig över yrkandet om att kommunstyrelsen ska arbeta för att få till stånd en snabb lagändring om ett förbud mot att använda barn som tolkar.

Förslag till beslut

Grundskolenämnden föreslås besluta

1. Grundskolenämnden godkänner grundskoleförvaltningens förslag till yttrande och skickar det till kommunfullmäktige.
2. Grundskolenämnden föreslår kommunstyrelsen att föreslå kommunfullmäktige att anse motionen är besvarad.

Beslutsunderlag

- Motion av Stefana Hoti (MP) om att stoppa användandet av barn som tolkar
- G-Tjänsteskrivelse GRNAU 191108 Motion av Stefana Hoti (MP) om att stoppa användandet av barn som tolkar
- Förslag till yttrande GRNAU 191108 Motion av Stefana Hoti (MP) om att stoppa användandet av barn som tolkar

Beslutsplanering

Grundskolenämndens arbetsutskott 2019-11-08

Grundskolenämnden 2019-11-19

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Ärendet

Grundskolenämnden och ytterligare fem andra nämnder har ombetts yttra sig avseende en

motion från Stefana Hoti (MP) om att stoppa användandet av barn som tolkar.

Motionären hänvisar bland annat till Statens offentliga utredning *Att förstå och bli förstådd – ett reformerat regelverk för tolkar i talade språk* (SOU 2018:83). I utredningen föreslås att förbud mot att använda barn som tolkar ska förtydligas i svensk rätt med utgångspunkt i barnkonventionen. Undantag kan ”medges för viss enkel informationsgivning som inte kan anstå, vid fara för dödsfall, allvarlig sjukdom eller skada samt om det annars föreligger synnerliga skäl” (s 489). Enligt utredningen förekommer det att elever får tolka åt sina vårdnadshavare i skol-sammanhang och att elever beviljas ledighet för att följa med anhöriga och tolka vid till exempel myndighetskontakter och besök i sjukvården (s 481).

Motionären hänvisar även till *Barn och andra anhöriga som översätter och medlar inom socialtjänst och hälso- och sjukvård*, som är en rapport, som bygger på en kartläggning genomförd av Linnéuniversitetet på uppdrag av Socialstyrelsen 2018. Det är framför allt vid oplanerade besök inom primärvården, som barn används som tolkar. Av rapporten framgår det att orsaken till att barn och andra anhöriga används som översättare beror på att personalen vill respektera patienternas önskemål om att använda dem i stället för externa tolkar. Det kan ibland även vara svårt att få tag på tolkar. I studien lyfts fram personalens erfarenheter av att använda anhöriga som tolkar. Det kan påverka deras språkutveckling och ge ökade kunskaper om samhället. Det kan även ge känslan av att kunna påverka och upplevelsen av att vara behövd, att få beröm och att bli respekterad. Samtidigt kan barn få ta ett stort ansvar i allvarliga situationer och det kan vara ett tungt ansvar för anhöriga och bekanta att bära andras förtroenden och att lyda under tystnadsplikt. Rättssäkerheten kan äventyras, om barn översätter fel på grund av bristande kunskaper och erfarenheter. Uppdrag som tolk kan även leda till oro och skuld känslor för att ha översatt fel. Barn tvingas tidigt in i vuxenvärlden och det kan uppstå omvända hierarkier i familjen. Det kan bli ett livslångt åtagande att vara familjens språkrör och svårt att avsluta rollen som familjens medlare.

Både i den statliga utredningen *Att förstå och bli förstådd – ett reformerat regelverk för tolkar i talade språk* (SOU 2018:83) och i rapporten *Barn och andra anhöriga som översätter och medlar inom socialtjänst och hälso- och sjukvård* tas problematiken upp med att elever beviljas ledighet för att följa med anhöriga och tolka vid besök i sjukvården och hos olika myndigheter. Det kan påverka elevernas studieresultat, om de är frånvarande från undervisningen.

Grundskoleförvaltningen instämmer i betydelsen av att motverka att barn används för tolkuppdrag. Det är viktigt att elevers närvaro i skolan prioriteras framför ledighet för att följa med anhöriga och tolka vid myndighetskontakter och besök i sjukvården.

Motionären yrkar på att stadskontoret ska i samråd med berörda nämnder kartlägga omfattningen av barntolkning vid planerade och oplanerade möten inom Malmö stads verksamheter. Grundskoleförvaltningens bild är att barn inte används som tolkar i grundskolan. Det förekommer att flerspråkig personal, som är anställd i grundskole-förvaltningen, används för tolkuppdrag. I övrigt bokas externa tolkar till möten med vårdnadshavare, när det finns behov av det. Mot bakgrund av detta anser grundskole-förvaltningen att det inte finns något behov av att genomföra en kartläggning.

Enligt ett annat yrkande ska stadskontoret tillsammans med berörda nämnder utarbeta en handlingsplan med konkreta insatser för att förbjuda barntolkning i Malmö stad. Grundskoleförvaltningens uppfattning är att det redan finns strukturer och rutiner, som

säkerställer att barn inte används för tolkuppdrag vid kontakter mellan vårdnadshavare och grundskolans personal. Mot bakgrund av detta menar grundskoleförvaltningen att det inte finns något behov av att utarbeta en handlingsplan.

Motionären yrkar på att samtliga kommunikationsavdelningar ska göra en översyn av befintlig information och avsaknaden av information riktad till barn och unga samt utarbeta målgruppsanpassad information och material.

Enligt Malmö stads kommunikationspolicy är huvudregeln att kommunikation sker på enkel och tydlig svenska i Malmö stad. Det innebär inte att de språkliga rättigheterna för personer med annat modersmål än svenska kan förbises, som exempelvis rätten att använda sitt minoritetsspråk eller myndighetens skyldighet att erbjuda tolk och/eller översättning.¹

”All kommunikation ska utgå från användarens behov. Därför är det viktigt att veta vem man kommunicerar med. Språk och innehåll ska ta hänsyn till bland annat ålder, social bakgrund, handikapp och etnisk tillhörighet. Grundprincipen är att all information ska presenteras på svenska. Engelska är första språk att komplettera med. Översättningar till eller presentationer på andra språk övervägs i varje enskilt fall, med hänsyn till målgruppen.”²

Om det finns behov av att översätta ett förvaltningsövergripande dokument, som exempelvis information om skolvalet och riktlinjer för frånvaro och närvaro, kan grundskoleförvaltningen centralt besluta att informationen ska översättas.³ Om en skola behöver översätta ett brev till vårdnadshavare eller annan information är det rektor som fattar beslut i det enskilda fallet.

Grundskoleförvaltningens bedömning är att Malmö stads kommunikationspolicy och förvaltningens rutiner räcker för att säkerställa att kommunikationen är målgruppsanpassad och anser därmed att det inte finns något behov av en översyn av information och material.

Motionären yrkar på att uppdra åt kommunstyrelsen att utifrån slutsatserna i den statliga utredningen *Att förstå och bli förstådd – ett reformerat regelverk för tolkar i talade språk* (SOU 2018:83) arbeta för en snabb lagändring, som innebär att barntolkning förbjuds. Barnens ställning stärks genom att FN:s barnkonvention inkorporeras i svensk lag från och med 1 januari 2020. Grundskoleförvaltningen förslag är att överlåta till kommunfullmäktige att ta ställning till motionärens yrkande.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår grundskoleförvaltningen att grundskolenämnden avger yttrande till kommunstyrelsen i enlighet med grundskoleförvaltningens förslag och att grundskolenämnden föreslår kommunstyrelsen att föreslå kommunfullmäktige att anse motionen besvarad.

---

¹ Malmö stads interna webbplats, <https://komin.malmo.se/Arbetsfalt-verksamheter/Kommunikation/Kommunikationsstyrning-i-Malmo-stad/Skrivregler/Oversattningar-sa-gor-vi-i-Malmo-stad.html>
Hämtat 2019-10-09

² Malmö stads kommunikationspolicy, https://komin.malmo.se/download/18.135ada9214bfedef74c35102/1503476538696/k-policy_webb.pdf
Hämtat 2019-10-09

³ Malmö stads interna webbplats, <https://komin.malmo.se/Forvaltningar/Grundskoleforvaltningen/Stod-och-service-i-grundskoleforvaltningen/Administration-dokumentation-mallar-verktyg-och-system/Oversattningar.html>,
hämtat 2019-10-09

Ansvariga

Helena Plantin Enhetschef

Anette Enhav Avdelningschef

Anders Malmquist Förvaltningschef